

Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (devītā palāta)

2016. gada 8. septembrī¹

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Beļģijas, Vācijas, Francijas un Nīderlandes Ziemeļjūras garneļu tirgi — Lēmums, ar kuru konstatēts LESD 101. panta pārkāpums — Cenu noteikšana un pārdošanas apjomu sadale — Pierādījumu pieņemamība — Slepenu telefonsarunu ierakstu kā pierādījumu izmantošana — Maksātspējas vērtējums — Neierobežota kompetence

Lieta T-54/14

Goldfish BV, Zautkampa [*Zoutkamp*] (Nīderlande),

Heiploeg BV, Zautkampa,

Heiploeg Beheer BV, Zautkampa,

Heiploeg Holding BV, Zautkampa,

ko pārstāv *P. Glazener* un *B. Winters*, advokāti,

prasītājas,

pret

Eiropas Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja *F. Ronkes Agerbeek* un *P. Van Nuffel*, vēlāk – *P. Van Nuffel* un *H. van Vliet*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību atbilstoši LESD 263. pantam, pirmkārt, atcelt Komisijas 2013. gada 27. novembra Lēmumu C(2013) 8286 *final*, par izmeklēšanas procedūru saskaņā ar LESD 101. pantu (lieta AT.39633 – Garneles), ciktāl tas attiecas uz prasītājām, un, otrkārt, prasība samazināt tām uzlikto naudas sodu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs *G. Berardis* [*G. Berardis*], tiesneši *O. Cūcs* [*O. Czúcz*] un *A. Popesku* [*A. Popescu*] (referents),

sekretārs *J. Plingers* [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 10. decembra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

¹ — Tiesvedības valoda – holandiešu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

- 1 *Goldfish BV, Heiploeg BV, Heiploeg Beheer BV un Heiploeg Holding BV* (turpmāk tekstā – “prasītājas” vai “*Heiploeg*”) ietilpst uzņēmumu grupā, kuras galvenā darbība ir garneļu un citu čaulgliemju un vēžveidīgo tirdzniecība.
- 2 Šī lieta attiecas uz Ziemeļjūras garnelēm (*crangon crangon*), kas ir Ziemeļjūrā zvejojamu garneļu suga. Lielākā daļa nozvejas tiek veikta Dānijā, Vācijā un Nīderlandē. Šo lomu pēc tam tieši iepērk garneļu uzpirkšanā specializējušies komersanti (*contract fishing*), vai arī to pārdod Nīderlandē izsolēs (*free fishing*).
- 3 Komersanti Ziemeļjūras garneles pēc tam pārstrādā un apstrādā, tostarp tās loba, sasaldē un iepakoj. Šie komersanti Ziemeļjūras garneles – nlobītas vai nelobītas, sasaldētas vai svaigas – piegādā cilvēku patēriņam tādiem tirgotājiem kā lielveikali, jūras produktu vairumtirgotāji, pārtikas pārstrādes uzņēmumi vai restorāni.
- 4 2003. gada 14. janvārī *Nederlandse Mededingingsautoriteit* (Nīderlandes konkurences iestāde; turpmāk tekstā – “*NMa*”), pamatojoties uz Nīderlandes tiesībām un LESD 101. pantu, pieņēma lēmumu attiecībā uz vairākiem uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, kuri darbojās Ziemeļjūras garneļu nozarē. Šis lēmums bija par nolīgumiem par minimālajām cenām un ražošanas ierobežojumiem laika posmā no 1998. gada janvāra līdz 2000. gada janvārim, kā arī jauno komersantu nepielaišanu garneļu izsolēs Nīderlandē laika posmā no 1999. gada oktobra līdz novembrim. Naudas sodi tika piemēroti *Heiploeg BV, Goldfish, Klaas Puul & Zoon BV un L. Kok International Seafood BV*.
- 5 2004. gada 28. decembrī administratīvās pārsūdzības ietvaros vairākiem maziem komersantiem, tostarp *L. Kok International Seafood*, piemērotie naudas sodi tika atcelti, taču *Heiploeg BV, Goldfish un Klaas Puul & Zoon* piemērotie naudas sodi tika samazināti. Pārējā daļā *NMa* lēmumus *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamas tiesa, Nīderlande) un *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Tirdzniecības un rūpniecības apelācijas tiesa, Nīderlande, turpmāk tekstā – “*College van Beroep*”) paturēja spēkā.
- 6 2009. gada 13. janvārī *Klaas Puul BV, Klaas Puul Beheer BV, Klaas Puul Holding BV* (turpmāk tekstā kopā saukti – “*Klaas Puul*”), kuri ražoja un tirgoja vairāku veidu jūras produktus, Eiropas Komisijai darīja zināmu savu iecerī izvirzīt savu kandidatūru naudas sodu imunitātes piemērošanai saistībā ar karteli Ziemeļjūras garneļu nozarē. Komisija *Klaas Puul* līdz 2009. gada 26. janvārim piešķīra “marķējumu” Komisijas Paziņojuma par atbrīvojumu no sodanaudas un sodanaudas samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2006, C 298, 17. lpp.; turpmāk tekstā – “2006. gada paziņojums par sadarbību”) 15. punkta izpratnē, lai tam ļautu savākt nepieciešamo informāciju un pierādījumus.
- 7 2009. gada 26. janvārī *Klaas Puul* atbilstoši 2006. gada paziņojumam par sadarbību Komisijai iesniedza pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu, un tā tam 2009. gada 17. martā tika piešķirta, piemērojot nosacījumus.
- 8 2009. gada 24., 25. un 26. martā Komisija saskaņā ar Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101] un [102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 20. panta 4. punktu un 21. pantu veica pārbaudes uzņēmumu telpās un mājokļos Beļģijā, Dānijā, Vācijā, kā arī Nīderlandē. Laika posmā no 2009. gada 3. augusta līdz 2012. gada 9. martam Komisija izdeva vairākus informācijas pieprasījumus. *Klaas Puul* turpināja sadarboties ar Komisiju, tai sniedzot informāciju, dokumentus un paskaidrojumus.

- 9 2012. gada 12. jūlijā Komisija pieņēma lēmumu uzsākt procedūru pret *Heiploeg, Holding L. J. M. Kok BV, L. Kok International Seafood* (turpmāk tekstā kopā saukti – “*Kok Seafood*”), *Klaas Puul* un *Stührk Delikatessen Import GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – “*Stührk*”). Tajā pašā dienā Komisija pret šīm sabiedrībām pieņēma paziņojumu par iebildumiem.
- 10 Visi paziņojuma par iebildumiem adresāti pieprasīja un saņēma DVD ar dokumentiem no Komisijas lietas materiāliem. Ar Komisijas telpās pieejamajiem dokumentiem un paziņojumiem iepazinās tikai *Heiploeg*. Pārējie paziņojuma par iebildumiem adresāti tiem pieklūt nevēlējās. Visi paziņojuma par iebildumiem adresāti iesniedza rakstveida komentārus un tika uzklauti 2013. gada 7. februāra sanāksmē.
- 11 2013. gada 27. novembrī Komisija pieņēma 2013. gada 27. novembra Lēmumu C(2013) 8286 *final* par LESD 101. panta piemērošanas procedūru (lieta AT.39633 – Garneles) (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”).

Apstrīdētais lēmums

- 12 Ar apstrīdēto lēmumu Komisija konstatēja, ka *Heiploeg, Klaas Puul, Kok Seafood* un *Stührk*, sabiedrības, kuras darbojās Ziemeļjūras pelēko garneļu nozarē, laika posmos no 2000. gada jūnija līdz 2009. gada janvārim bija piedalījušās dažādās aizliegtas vienošanās darbībās un saskaņotās darbībās un apmainījušās ar sensitīvu informāciju, kā rezultātā ir noticis LESD 101. panta 1. punkta pārkāpums.
- 13 Tirgus, uz kuru attiecās apstrīdētais lēmums, bija Ziemeļjūras pelēko garneļu tirgus. Komisija konstatēja, ka šīs garneles tika pārdotas patērētājiem piecās dalībvalstīs, proti, Beļģijā, Dānijā, Vācijā, Francijā un Nīderlandē. Beļģijā patērēti tika aptuveni 50 % no Ziemeļjūras pelēko garneļu apjoma, Vācijā 25 %, un Nīderlandē – lielākā daļa no atlikušā apjoma. Divi lielākie Ziemeļjūras garneļu tirgotāji Savienībā bija *Heiploeg* un *Klaas Puul*.
- 14 Apstrīdētajā lēmumā norādītā aizliegtā vienošanās attiecās uz vienotu, turpinātu un kompleksu LESD 101. panta pārkāpumu. Komisija norādīja, ka šajā vienošanās darbībā ietilpa nolīgumi par cenām, saskaņotas darbības un apmaiņa ar sensitīvu informāciju starp Ziemeļjūras garneļu piegādātājiem. Apstrīdētajā lēmumā ir norādīts, ka šīs vienošanās mērķis bija kopīgi ietekmēt Ziemeļjūras garneļu cenas, ierobežot konkurenci un stabilizēt tirgu.
- 15 Apstrīdētajā lēmumā aizliegtā vienošanās ir aprakstīta kā tāda, kuras darbības pamatā bija divpusēji kontakti starp šiem uzņēmumiem. Attiecīgie uzņēmumi un jo īpaši *Heiploeg* un *Klaas Puul* ilgu laiku bija savā starpā sazinājušies, lai apspriestu savus darījumus. *Heiploeg* un *Klaas Puul* esot atklājuši un koordinējuši savas darbības tirgū un apmainījušies ar sensitīvu komercinformāciju. Konkrētāk, šīs abas sabiedrības esot noslēgušas līgumus par cenām, kas maksājamas to piegādātājiem, cenām, kuras jāpiemēro klientiem, un šo klientu sadali.
- 16 Komisija konstatēja, ka *Stührk* arī esot noslēgusi līgumus par cenām ar *Heiploeg* un pavisam atklāti izvairījusies no jebkādas konkurences ar *Heiploeg* un *Klaas Puul*. Visbeidzot apstrīdētajā lēmumā ir norādīts, ka *Kok Seafood* bija noslēgusi līgumu uz ilgu laiku ar *Heiploeg*, kura mērķis bija pārdot tās garneles *Heiploeg* par cenu, kas noteikta atbilstoši tālākpārdošanas cenai, kādu var iekasēt *Heiploeg*. Šī līguma mērķis tostarp bija, ka *Kok Seafood* nekonkurē garneļu tirgū.
- 17 Šo konstatējumu pamatā tostarp ir *Klaas Puul* paziņojumi nolūkā saņemt iecietības programmas piemērošanu un šiem paziņojumiem pievienotie pamatojošie dokumenti, dokumenti, kurus Komisija atrada uzņēmumu telpās, veicot izlases veida pārbaudes (skat. iepriekš 8. punktu), tostarp daži *M. K.* veikto telefonsarunu audioieraksti un pie *Kok Seafood* atrastie telefonsarunu pieraksti, kā arī atbildes uz informācijas pieprasījumiem un *Stührk* sniegtie apstiprinājumi.

- 18 Apstrīdētajā lēmumā, pamatojoties uz iepriekš 17. punktā minētajiem elementiem, ir secināts, ka šīs dažādās un sarežģītās vienošanās starp dažādajiem uzņēmumiem ir tirgus koordinēšanas darbības, kas ietver pret konkurenci vērstus nolīgumus vai saskaņotas darbības LESD 101. panta izpratnē.
- 19 Aizliegtās vienošanās saistībā ar *Heiploeg* tika uzskatītas par vienotu un turpinātu pārkāpumu laika posmā no 2000. gada 21. jūnija līdz 2009. gada 13. janvārim (turpmāk tekstā – “attiecīgais laikposms”). Tomēr *Heiploeg Holding* tika atzīts par atbildīgu tikai par divus gadus un vienpadsmit mēnešus ilgu laikposmu, sākot no 2006. gada 3. februāra.
- 20 Nosakot naudas sodu apmēru, Komisija apstrīdētajā lēmumā izmantoja Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “pamatnostādnes”). Attiecībā uz *Heiploeg* Komisija naudas soda pamatsummu noteica, ņemot vērā pārdošanas apjomu no 2000./2001. līdz 2007./2008. grāmatvedības gadam (EUR 80–90 miljoni) atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes (16 %), reizinot ar to gadu skaitu, kuros uzņēmums bija piedalījies pārkāpumā (8,5 attiecībā uz *Heiploeg* un 2,91 attiecībā uz *Heiploeg Holding*). Pēc tam Komisija pieskaitīja papildsummu 16 % apmērā atbilstoši pamatnostādņu 25. punktam. Šo aprēķinu rezultātā tika iegūta uzliekamā naudas soda pamatsumma EUR 124 596 000 apmērā (ieskaitot *Heiploeg Holding* naudas sodu).
- 21 Lietas specifisko apstākļu dēļ un ņemot vērā pamatnostādņu 37. punktu, *Heiploeg* piemērotais naudas sods tika samazināts par 75 %, lai ņemtu vērā preces, uz kuru attiecās kartelis, pārdošanas apjomus attiecībā pret kopējo apgrozījumu, kā arī dalībnieku atšķirīgo individuālās dalības apmēru. Pēc šī pielāgojuma uzliekamā naudas soda pamatsumma bija EUR 31 149 000 (ieskaitot *Heiploeg Holding* naudas sodu).
- 22 Turklāt, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu, atbilstoši kuram naudas soda apmērs nedrīkst pārsniegt 10 % no apgrozījuma gadu pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas, naudas sods tika noteikts EUR 27 082 000 (ieskaitot *Heiploeg Holding* naudas sodu).
- 23 Visbeidzot, Komisija noraidīja *Heiploeg* lūgumu samazināt naudas sodu maksātspējas neesamības dēļ atbilstoši pamatnostādņu 35. punktam.
- 24 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir formulēta šādi:

“[Pirmais] pants

Šādi uzņēmumi ir pārkāpuši LESD 101. panta 1. punktu, norādītajos laikposmos piedaloties vienotā un turpinātā pārkāpumā Ziemeļjūras garneļu nozarē Eiropas Savienībā, kurš ietvēra pārdošanas un/vai iepirkuma cenu noteikšanu un apmaiņu ar sensitīvu komercinformāciju par cenām, klientiem un apjomiem, un attiecībā uz dažiem uzņēmumiem – arī tirgus un klientu sadali:

- a) *Heiploeg* no 2000. gada 21. jūnija līdz 2009. gada 13. janvārim;
- b) *Klaas Puul* no 2000. gada 21. jūnija līdz 2009. gada 13. janvārim;
- c) *Stührk* no 2003. gada 14. marta līdz 2007. gada 5. novembrim;
- d) *Kok Seafood* no 2005. gada 11. februāra līdz 2009. gada 13. janvārim.

2. pants

Par 1. pantā minētajiem pārkāpumiem ir uzlikti šādi naudas sodi:

- a) *Heiploeg BV*,

Goldfish BV un

Heiploeg Beheer BV

solidāri: EUR 14 262 000;

Heiploeg BV,

Goldfish BV,

Heiploeg Beheer BV un

Heiploeg Holding BV

solidāri: EUR 12 820 000;

b) *Klaas Puul BV*,

Klaas Puul Beheer BV un

Klaas Puul Holding BV

solidāri: EUR 0;

c) *Stührk Delikatessen Import Gmbh & Co. KG*: EUR 1 132 000;

d) *L. Kok International Seafood BV* un

Holding L. J. M. Kok BV

solidāri: EUR 502 000;

[..].”

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

- 25 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2014. gada 23. janvārī, prasītājas cēla šo prasību.
- 26 Replikā, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegta 2014. gada 27. maijā, prasītājas informēja Vispārējo tiesu, ka *Rechtbank Noord-Nederland* (Ziemeļnīderlandes tiesa) 2014. gada 28. janvārī tās ir atzinusi par maksātnespējīgām.
- 27 Ar Vispārējās tiesas kancelejā 2015. gada 23. martā iesniegtu dokumentu prasītājas lūdza Vispārējo tiesu šo lietu izskatīt prioritārā kārtībā.
- 28 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Vispārējā tiesa (devītā palāta) nolēma uzsākt mutvārdu procesu, neapmierinot prasītāju lūgumu par prioritāro izskatīšanas kārtību.
- 29 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un atbildes uz Vispārējās tiesas jautājumiem tika uzklauti 2015. gada 10. decembra tiesas sēdē, kurā tika nolemts aicināt prasītājas pēc tiesas sēdes iesniegt Vispārējai tiesai informāciju par to aktīvu vērtību un par uzņēmumu darbības turpināšanu pēc maksātnespējas pasludināšanas. Prasītājas izpildīja šo lūgumu noteiktajā termiņā.

- 30 Mutvārdu process tika pabeigts 2016. gada 18. janvārī.
- 31 Prasītāju prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
- pilnībā vai daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu;
  - atcelt tām piemēroto naudas sodu vai vismaz to samazināt;
  - pieņemt lēmumus, kādus Vispārējā tiesa uzskata par nepieciešamiem;
  - piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 32 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
- prasību noraidīt;
  - piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 33 Tiesas sēdē, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumu, prasītājas norādīja, ka trešais prasījums nav autonomas prasījums un ka līdz ar to tās Vispārējo tiesu nelūdz par to spriest, kas tika ietverts tiesas sēdes protokolā.

Juridiskais pamatojums

- 34 Savas prasības pamatojumam prasītājas izvirza trīs pamatus, kuri būtībā ir saistīti ar, pirmkārt, LESD 101. panta un Regulas Nr. 1/2003 2. panta pārkāpumu, kurš noticis tādēļ, ka Komisija kā pierādījumu LESD 101. panta pārkāpumam ir izmantojusi slepenus audioierakstus, otrkārt, ar LESD 101. panta un Regulas Nr. 1/2003 2. panta pārkāpumu, kurš noticis tādēļ, ka Komisija kā pierādījumu LESD 101. panta pārkāpumam ir izmantojusi piezīmes saistībā ar slepenajiem audioierakstiem, un, treškārt, ar to, ka Komisija nelikumīgi esot atteikusies ņemt vērā prasītāju maksātspējas neesamību pamatnostādņu 35. punkta izpratnē.
- 35 Tā kā pirmajā un otrajā pamatā ir aplūkoti saistīti jautājumi, tie ir jāizskata kopā.
- Par pirmo un otro pamatu, kas saistīti ar LESD 101. panta un Regulas Nr. 1/2003 2. panta pārkāpumu, kurš noticis tādēļ, ka Komisija ir izmantojusi attiecīgi slepenus audioierakstus un piezīmes saistībā ar šiem ierakstiem*
- 36 Pirmā pamata ietvaros prasītājas norāda, ka slepeni telefonsarunu ieraksti ir nelikumīgs pierādīšanas līdzeklis, lai pierādītu LESD 101. panta pārkāpumu, un ka līdz ar to Komisija apstrīdētajā lēmumā šādus ierakstus neesot drīkstējusi izmantot kā pierādīšanas līdzekļus, jo tādējādi tā pārkāpa šo normu, kā arī Regulas Nr. 1/2003 2. pantu.
- 37 Otrā pamata ietvaros prasītājas norāda, ka ar slepenajiem telefonsarunu ierakstiem saistītās piezīmes, uz kurām Komisija bija balstījies apstrīdētajā lēmumā, nav īpaši uzticamas un tādēļ to izmantošana par pierādīšanas līdzekli arī ir pretrunā LESD 101. pantam un Regulas Nr. 1/2003 2. pantam.
- 38 Vispirms Vispārējai tiesai, ņemot vērā prasītāju celtos iebildumus, ir jāpārbauda, kādos apstākļos slepenie telefonsarunu ieraksti un ar tiem saistītās piezīmes ir pieļaujami kā pierādīšanas līdzekļi, lai konstatētu LESD 101. panta pārkāpumu.

- 39 Ja apstiprinātos, ka Komisija šādus pierādījumus šajā lietā drīkstēja izmantot, pēc tam būs jāpārbauda prasītāju argumenti par piezīmju saistībā ar minētajām telefonsarunām ticamību, lai noskaidrotu, vai tādējādi nav apšaubāms, ka Komisija ir ievērojusi Regulas Nr. 1/2003 2. panta pirmo teikumu, atbilstoši kuram tai ir pienākums pierādīt LESD 101. panta pārkāpumu.

Par slepeno telefonsarunu ierakstu un ar tiem saistīto piezīmju izmantošanas likumību LESD 101. panta pārkāpuma pierādīšanā

- 40 Apstrīdētā lēmuma 262.–268. apsvērumā Komisija, atbildot uz administratīvajā procedūrā izvirzītajiem prasītāju argumentiem, ar kuriem tās apstrīd attiecīgo ierakstu pieļaujamību, būtībā norāda, ka tie esot veikti Nīderlandē un tur to darīt nav noziedzīgs nodarījums, ka, pat ja privātpersonas šos pierādījumus būtu ieguvušas nelikumīgā veidā, tai nebūtu liegts tos izmantot, ņemot vērā Savienības tiesu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) judikatūru, ka attiecīgo ierakstu veikšanā nebija iesaistīta nedz Komisija pati, nedz valsts iestādes un ka uzņēmums, kurā ieraksti tika iegūti, nebija ieinteresēts tai sniegt šos inkriminējošos pierādījumus.
- 41 Prasītājas norāda, ka, pirmkārt, slepenā telefonsarunu ierakstīšana ir noziedzīgs nodarījums vairākās dalībvalstīs un līdz ar to tā nav likumīgs līdzeklis, lai pierādītu LESD 101. panta pārkāpumu, otrkārt, ka slepeno telefonsarunu ierakstu kā pierādījumu izmantošana nav pamatojama ar ECT judikatūru, treškārt, ka šī izmantošana nav pamatojama arī ar Vispārējās tiesas judikatūru un visbeidzot, ceturtkārt, ka atbilstoši Nīderlandes tiesībām konkurences tiesību jomā slepenus telefonsarunu ierakstus izmantot ir aizliegts.
- 42 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Savienības tiesībās primārais ir pierādījumu brīvas izvērtēšanas princips, no kā izriet, pirmkārt, ka, ja elements ir iegūts likumīgi, tā pieļaujamību nevar apstrīdēt Vispārējā tiesā un, otrkārt, ka vienīgais kritērijs likumīgi iesniegto pierādījumu vērtības novērtēšanai ir to ticamība (spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Siemens/Komisija*, C-239/11 P, C-489/11 P un C-498/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:866, 128. punkts).
- 43 Tā kā nav Savienības tiesiskā regulējuma par pierādījumu jēdzienu, visi pierādīšanas līdzekļi, ko pieļauj dalībvalsts procesuālās tiesības līdzīgās procedūrās, principā ir pieļaujami (spriedums, 2000. gada 23. marts, *Met-Trans* un *Sagpol*, C-310/98 un C-406/98, EU:C:2000:154, 29. punkts).
- 44 Tomēr noteiktus pierādījumus no lietas materiāliem var izslēgt, īpaši, ja ir šaubas par paša apstrīdētā dokumenta raksturu, kā arī par to, vai persona, kas to izvirzījusi, šo pierādījumu ir ieguvusi likumīgā ceļā (šajā ziņā skat. spriedumu, 1981. gada 17. decembris, *Ludwigshafener Walzmühle Erling u.c./Padome* un Komisija, no 197/80 līdz 200/80, 243/80, 245/80 un 247/80, EU:C:1981:311, 16. punkts). Tomēr šāda izslēgšana nenotiek automātiski, jo Savienības tiesas reizumis ir piekritušas ņemt vērā dokumentus, par ko nav pierādījumu, ka tie ir iegūti ar likumīgiem līdzekļiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 8. jūlijs, *Franchet* un *Byk/Komisija*, T-48/05, EU:T:2008:257, 78. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 45 Turklāt ir jānorāda, ka apstrīdēto pierādījumu likumības pārbaudē nedrīkst novērsties no iestāžu pienākuma ieverot prasītāju pamattiesības.
- 46 Kā izriet no pastāvīgās judikatūras, pamattiesību ievērošana ir Savienības tiesību aktu tiesiskuma priekšnoteikums un Savienībā nav pieļaujami pasākumi, kas nav saderīgi ar to ievērošanu (skat. spriedumus, 2008. gada 3. septembris, *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation/Padome* un Komisija, C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 284. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2012. gada 12. decembris, *Almamet/Komisija*, T-410/09, nav publicēts, EU:T:2012:676, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 47 Tādējādi Savienības tiesībās nevarētu tikt atzīti pierādījumi, kas iegūti, pilnīgi neievērojot pierādījumu savākšanas procedūru, kuras mērķis ir aizsargāt attiecīgo personu pamattiesības. Tātad šīs procedūras izmantošana ir uzskatāma par būtisku procedūras noteikumu LESD 263. panta 2. punkta izpratnē. Saskaņā ar judikatūru būtiska procedūras noteikuma pārkāpums izraisa sekas neatkarīgi no tā, vai šis pārkāpums ir radījis kaitējumu tam, kas uz to atsaucas (šajā ziņā skat. spriedumus, 2000. gada 6. aprīlis, Komisija/ICI, C-286/95 P, EU:C:2000:188, 42. un 52. punkts, un 2012. gada 12. decembris, *Almamet*/Komisija, T-410/09, nav publicēts, EU:T:2012:676, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Turklāt kopš Lisabonas līguma stāšanās spēkā ir jāņem vērā Eiropas Savienības Pamattiesību harta, kurai atbilstoši LES 6. panta 1. punkta pirmajai daļai “ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem”.
- 49 Pamattiesību hartas 52. panta 3. punktā ir precizēts, ka, ciktāl šajā hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītajā Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk tekstā – “ECPAK”) garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā konvencijā noteiktajām tiesībām. Saskaņā ar šīs tiesību normas paskaidrojumu garantēto tiesību nozīmi un apjomu nosaka ne tikai ECPAK teksts, bet arī, it īpaši, ECT judikatūra (spriedums, 2010. gada 22. decembris, *DEB*, C-279/09, EU:C:2010:811, 35. punkts).
- 50 Šajā gadījumā, ņemot vērā apstrīdēto pierādījumu elementu raksturu, proti, ka tie ir slepeni starp privātpersonām notikušu telefonsarunu ieraksti, ir jāatgādina, ka Pamattiesību hartas 7. pantā attiecībā uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību ir ietvertas tiesības, kuras atbilst ECPAK 8. panta 1. punktā garantētajām tiesībām. Līdz ar to minētajam 7. pantam ir jāpiešķir tāda pati nozīme un apjoms kā ECPAK 8. panta 1. punktam, kas interpretēts ECT judikatūrā (šajā ziņā skat. spriedumus, 2010. gada 5. oktobris, *McB.*, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 53. punkts, un 2011. gada 15. novembris, *Dereci* u.c., C-256/11, EU:C:2011:734, 70. punkts).
- 51 Tādējādi, tā kā telekomunikāciju ierakstīšana ir iejaukšanās ECPAK 8. panta 1. punkta garantētajās tiesībās (ECT spriedumi, 1978. gada 6. septembris, *Klass* un citi pret Vāciju, CE:ECHR:1978:0906JUD000502971, 41. punkts; 1984. gada 2. augusts, *Malone* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1984:0802JUD000869179, 64. punkts; 1990. gada 24. aprīlis, *Kruslin* pret Franciju, CE:ECHR:1990:0424JUD001180185, 26. punkts, un 2006. gada 29. jūnijs, *Weber* un *Saravia* pret Vāciju, CE:ECHR:2006:0629DEC005493400, 79. punkts), tā rada arī Pamattiesību hartas 7. pantā noteikto atbilstošo tiesību īstenošanas ierobežojumu.
- 52 Turklāt ir jāatgādina, ka Pamattiesību hartas 47. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti minētajā pantā. Saskaņā ar šī paša panta otro daļu ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā.
- 53 Atbilstoši paskaidrojumiem attiecībā uz Pamattiesību hartas 47. pantu, kas saskaņā ar LES 6. panta 1. punkta trešo daļu un Pamattiesību hartas 52. panta 7. punktu ir jāņem vērā, to interpretējot, šis pants atbilst ECPAK 6. panta 1. punktam.
- 54 Šajā ziņā ir jānorāda, ka ECT saistībā ar to, vai krimināltiesību kontekstā nelikumīgi iegūts pierādījumu elements apsūdzētajam liedz tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un ietver ECPAK 6. panta pārkāpumu, ir atzinusi šādi (ECT, 2007. gada 26. aprīlis, *Popescu* pret Rumāniju, CE:ECHR:2007:0426JUD007152501, 106. punkts):

“Lai arī [ECPAK] 6. pantā ir garantētas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, tajā tomēr nav reglamentēta pierādījumu kā tādu pieļaujamība, jo šī joma pirmām kārtām ir jāregulē valsts tiesībās. Tādēļ tiesa neizslēgs tāda pierādījuma pieļaujamību, kas iegūts, neievērojot valsts tiesību prasības [...]. Tiesa turklāt atgādina, ka agrāk tā jau ir lēmusi, ka prettiesiski veikta ieraksta – turklāt kā vienīgā

pierādījuma – izmantošana pati par sevi nav pretrunā [ECPAK] 6. panta [1. punktā] ietvertajiem principiem, tostarp tad, ja šis elements ir ticis iegūts, pārkāpjot [ECPAK] prasības, īpaši [tās 8. pantā] noteiktās [..].”

- 55 ECT arī ir precizējusi, ka ir jāpārbauda, vai nelikumīgi iegūta ieraksta izmantošana par pierādījumu nav liegusi prasītājam tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un vai ir tikušas ievērotas tā tiesības uz aizstāvību, tostarp pārbaudot, vai tam ir bijusi iespēja apstrīdēt minētā ieraksta autentiskumu un izmantošanu. Tā arī ir ņēmusi vērā apstākli, vai šāds ieraksts nav vienīgais pierādījums apsūdzības pamatošanai (ECT, 1988. gada 12. jūlijs, *Schenk* pret Šveici, CE:ECHR:1988:0712JUD001086284, 48. punkts).
- 56 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto judikatūru, ir jāpārbauda, vai Komisija apstrīdētā lēmuma ietvaros ir pamatoti izmantojusi attiecīgos ierakstus kā pierādījumus.
- 57 Šajā lietā vispirms ir jānorāda, ka apstrīdētos ierakstus Komisija ieguva pārbaudē viena aizliegtās vienošanās dalībnieka, proti, *Kok Seafood*, uzņēmuma birojos, kuru tā veica atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 20. pantam.
- 58 Tādēļ, kā to dara Komisija, ir jāuzsver, ka, pirmkārt, šos ierakstus neveica nedz Komisija, nedz kāda cita valsts iestāde, bet gan privātpersona, kura piedalījās šajās sarunās, un, otrkārt, ka Komisija šos pierādījumus ieguva likumīgi un turklāt tās pārbaudes likumību, kuras laikā tie tika iegūti, prasītājas nav apstrīdējušas.
- 59 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, ņemot vērā iepriekš 42.–47. punktā minēto judikatūru, Komisijas iegūtie pierādījumu elementi principā, veicot izmeklēšanu saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumu, ir pieļaujami.
- 60 Katrā ziņā šajā lietā rodas jautājums, vai šos pierādījumu elementus, kurus Komisija ir likumīgi ieguvusi, tā drīkst izmantot, pat ja sākotnēji tos ir ieguvusi trešā persona, iespējams, arī nelikumīgi, piemēram, pārkāpjot personas, par kuru ir runa apstrīdētajos ierakstos, tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.
- 61 Prasītājas konkrēti ir norādījušas, ka attiecīgos ierakstus bija veicis konkurenta darbinieks, pārkāpjot ECPAK 8. pantā ietvertās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.
- 62 Tomēr no iepriekš 54. un 55. punktā minētās ECT judikatūras izriet, ka prettiesiski veikta ieraksta kā pierādījuma izmantošana pati par sevi nav pretrunā ECPAK 6. panta 1. punktā ietvertajiem principiem, tostarp tad, ja šis pierādījums ir iegūts, pārkāpjot ECPAK 8. panta prasības, ja, pirmkārt, prasītājam nav tikušas liegtas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, nedz arī tiesības uz aizstāvību un, otrkārt, ja šis pierādījums nav bijis vienīgais pierādīšanas līdzeklis apsūdzības pamatošanai.
- 63 Šajā lietā ir jānorāda, kā atzīmēts arī apstrīdētā lēmuma 37. apsvērumā, ka administratīvās procedūras ietvaros Komisija visiem lietas dalībniekiem sniedza iespēju piekļūt visiem lietas materiālos ietvertajiem audioierakstiem un ar tiem saistītajām rakstveida piezīmēm. Prasītājas arī neapstrīd, ka tām bija iespējas noklausīties audioierakstus, iepazīties ar rakstveida piezīmēm un izteikt komentārus par visiem lietas materiāliem.
- 64 Turklāt prasītājas savos procesuālajos rakstos nav izvirzījušas nekādus citus argumentus, kas ļautu apšaubīt attiecīgās administratīvās procedūras taisnīgu norisi.
- 65 Turklāt ir jāatgādina, ka apstrīdētie ieraksti nebija vienīgais Komisijas izmantotais pierādījums, jo apstrīdētajā lēmumā ietvertais prasītāju izdarītais LESD 101. pārkāpums ir pamatots ar pierādījumu kopumu, kurus Komisija bija ieguvusi administratīvajā procedūrā.

- 66 Kā minēts iepriekš 17. punktā, minētajos pierādījumos, papildus telefonsarunu ierakstiem un ar tiem saistītajām piezīmēm, kas tika atrasti *Kok Seafood* [darbinieka] *M. K.* birojā, ietilpst arī *Klaas Puul* paziņojumi un šo paziņojumu pamatojumam iesniegtie dokumenti, un citi elementi, kas tika iegūti Komisijas veikto pārbaužu laikā, kā arī *Stührk* atbilde uz paziņojumu par iebildumiem.
- 67 Līdz ar to, lai arī apstrīdētajiem ierakstiem bija zināma nozīme apstrīdētajā lēmumā, lai Komisija piemērotu naudas sodu, tie nebija vienīgais pierādījums, kas Komisiju pārliecināja par prasītāju vainojamību, pretēji tam, kā uzskata prasītājas.
- 68 Turklāt prasītājas tikai lakoniski apstrīd ierakstu ticamību un to, ka Komisija neesot pietiekami ņēmusi vērā vispārīgo situāciju un konkrēto kontekstu, kādā tie tika veikti.
- 69 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka prasītājas nekad nav noliegušas apstrīdēto ierakstu saturu, nedz arī apstrīdējušas to autentiskumu.
- 70 Otrkārt, ir jāatzīst, ka Komisija ir pārbaudījusi attiecīgo ierakstu saskanīgumu ar pārējiem lietas materiālos ietvertajiem pierādījumu elementiem.
- 71 Treškārt, ir jāatgādina, ka, tā kā attiecīgie ieraksti ietvēra telefonsarunas starp diviem konkurentiem, kurās sarunu dalībnieki apmainījās ar sensitīvu komercinformāciju, tostarp informāciju par savām cenām, tie ir īpaši svarīgi pierādījumi, ņemot vērā to tūlītējo un tiešo saikni ar attiecīgās izmeklēšanas priekšmetu.
- 72 Visbeidzot, gluži kā to darījusi Komisija, ir jānorāda, ka minētie ieraksti bija nelabvēlīgi uzņēmumam, kas tos bija veicis, proti, *Kok Seafood*, kurš mēģināja iebilst pret to izmantošanu kā pierādīšanas līdzekli. Šo apsvērumu neatspēko prasītāju arguments, kuru tās atkārtoja tiesas sēdē, ka *Kok Seafood* ierakstus veica ar mērķi tos izmantot konkurences iestādēs vai nu pret prasītājām, vai arī iespējamam iecietības programmas piemērošanas pamatojumam. Šajā ziņā papildus tam, ka pēdējās minētās nav iesniegušas pieteikumu iecietības programmas piemērošanai, atliek norādīt, ka prasītājas nav iesniegušas nevienu elementu, lai pierādītu, ka *Kok Seafood* būtu bijuši šādi nolūki.
- 73 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apstākļus, ir jāsecina, ka pat tad, ja attiecīgos ierakstus nāktos atzīt par tādiem, kurus kāds no prasītāju konkurentiem ir veicis nelikumīgi, Komisija apstrīdētajā lēmumā tos tomēr ir pamatoti izmantojusi kā pierādīšanas līdzekli, lai konstatētu LESD 101. panta pārkāpumu, pretēji tam, kā uzskata prasītājas.
- 74 Nav pieņemami arī pārējie prasītāju izvirzītie iebildumi par apstrīdēto ierakstu izmantošanu kā pierādīšanas līdzekli.
- 75 It īpaši attiecībā uz argumentiem, ka slepenā telefonsarunu ierakstīšana ir noziedzīgs nodarījums vairākās dalībvalstīs un līdz ar to tā nav likumīgs līdzeklis, lai pierādītu LESD 101. panta pārkāpumu, ir jānorāda, ka prasītājas nekādi nav pierādījušas savu apgalvojumu, ka šādu telefonsarunu kā pierādīšanas līdzekļa izmantošana procedūrā, kuras mērķis ir konkurences tiesību pārkāpuma konstatēšana, būtu nelikumīga atbilstoši vairāku dalībvalstu tiesībām. Faktiski prasītājas savā replikā ir sniegušas tikai vienu konkrētu piemēru. Runa ir *Cour de Cassation française* spriedumu (Francijas kasācijas tiesa, Virspalāta, 2011. gada 7. janvāris, 09-14.316 09-14.667, publicēts tiesas ziņotājā), ar ko tā nosprieda, ka Francijā slepenus telefonsarunu ierakstus nevar izmantot kā pierādījumus procedūrā, kurā konstatē konkurences tiesību pārkāpumu.
- 76 Turklāt Savienības tiesībās nav noteikuma, kas skaidri aizliegtu tiesvedībā ņemt vērā nelikumīgi, piemēram, pārkāpjot pamattiesības, iegūtus pierādījumus (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 8. jūlijs, *Franchet* un *Byk*/Komisija, T-48/05, EU:T:2008:257, 75. punkts), un vispārīgā veidā no iepriekš 42.–55. punktā atgādinātās judikatūras izriet, ka, pretēji tam, kā uzskata prasītājas, nav principa, atbilstoši kuram nelikumīgi iegūtus pierādījumus nedrīkstētu izmantot izmeklēšanā vai tiesvedībā.

- 77 Turklāt ir jāatgādina, ka pierādījumu izvērtēšana konkurences lietās Komisijai ir jāveic atbilstoši Savienības tiesībām. Šajā ziņā no iepriekš 42.–47. punktā minētās judikatūras izriet, ka, lai arī primārs ir pierādījumu brīvas izvērtēšanas princips, ir jāņem vērā pamattiesības, kā arī Savienības tiesību vispārējie principi.
- 78 Šajā kontekstā Savienības tiesa tik tiešām var iedvesmoties arī no dalībvalstu tiesībām. Tomēr tas nenozīmē, ka būtu jāpiemēro dalībvalsts tiesību akti, kuros pierādījumu izmantošana ir reglamentēta stingrāk, īpaši tādēļ, ka gan valstu tiesību sistēmās, gan Savienības tiesībās ir ietvertas ECPAK noteiktās garantijas.
- 79 Ja par juridisku jautājumu nav iespējams secināt galveno tendenci saistībā ar dalībvalstu un Savienības tiesībām, tad brīvas pierādījumu iegūšanas principa vienkāršīga interpretācija un piemērošana Savienībā ir nepieciešama, lai pārbaudes, ko Komisija veikusi procedūru aizliegtu vienošanos jomā ietvaros, varētu norisināties vienlīdzīgas attieksmes apstākļos attiecībā pret attiecīgajiem uzņēmumiem. Ja tas tā nebūtu, tādu valsts tiesību noteikumu vai jēdzienu izmantošanas rezultātā, kas ir kādas dalībvalsts tiesību aktu sastāvdaļa, varētu tikt apdraudēta Savienības tiesību vienotība (šajā ziņā pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 14. septembris, *Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals*/Komisija, C-550/07 P, EU:C:2010:512, 69.–76. punkts).
- 80 Katrā ziņā ir jānorāda prasītāju arguments, ka, ja piemērojamas būtu Nīderlandes tiesības, atbilstoši tām šādus ierakstus izmantot būtu aizliegts.
- 81 Konkrēti prasītājas norāda, ka no diviem *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamas tiesa) spriedumiem lietās starp *Nederlandse Autoriteit Consument en Markt* (Nīderlandes patērētāju un tirgus aizsardzības iestāde; turpmāk tekstā – “ACM”) un privātiem uzņēmumiem ir secināms, ka atbilstoši Nīderlandes tiesībām konkurenta veikti slepeni telefonsarunu ieraksti kā pierādījumi nav pieļaujami (*Rechtbank Rotterdam*, 2013. gada 13. jūnijs, NL:RBROT:2013:CA3079, un *Rechtbank Rotterdam*, 2013. gada 11. jūlijs, NL:RBROT:2013:5042).
- 82 Katrā ziņā ir jānorāda, kā to pareizi darījusi arī Komisija, ka šajā lietā runa ir par to, ka tā ar tiesiskiem līdzekļiem ir atradusi telefonsarunas, kuras kāds uzņēmums ir nelegāli ierakstījis, un ka tā tās izmanto savā izmeklēšanā, taču *Rechtbank Rotterdam* spriedumos runa ir par ACM nodotiem *Openbaar Ministerie* (Ģenerālprokuratūra, Nīderlande) veiktiem telefonsarunu ierakstiem.
- 83 Turklāt ir jānorāda, kā tika apspriests arī tiesas sēdē, ka *Rechtbank Rotterdam* spriedumi ar diviem *College van Beroep* 2015. gada 9. jūlija spriedumiem tika atcelti (*College van Beroep voor het bedrijfsleven*, 2015. gada 9. jūlijs, NL:CBB:2015:192, un *College van Beroep voor het bedrijfsleven*, 2015. gada 9. jūlijs, NL:CBB:2015:193). Pretēji *Rechtbank Rotterdam*, kura atcēla naudas sodus, uzskatīdama, ka nav ticis pierādīts, kādēļ šie ieraksti bija iesniegti ACM, *College van Beroep* uzskatīja, ka tā legāli drīkstēja izmantot ierakstos esošo informāciju, kuru, veicot izmeklēšanu krimināllietā, bija savākusi prokuratūra.
- 84 *College van Beroep* it īpaši precizēja, ka ACM iesniegtie ieraksti bija uzskatāmi par inkriminējošu informāciju un ka nebija nekāda juridiska pamata prokuratūrai veikt iepriekšēju pārbaudi, pirms informācija, kuru var pārbaudīt tiesa, tiek iesniegta ACM. *College van Beroep* norādīja, ka vienīgais nosacījums ierakstu nodošanai bija tāds, ka šī nodošana ir jāveic būtisku vispārējo interešu iemeslu dēļ. *College van Beroep* uzskatīja, ka kartelu aizliegums ir būtisks vispārējo interešu mērķis, jo tas attiecas uz valsts ekonomikas pareizu darbību. Visbeidzot *College van Beroep* arī precizēja, ka ACM šādu informāciju nevarēja iegūt citā vai mazāk aizskarošā veidā.
- 85 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāatzīst, ka Komisija nav pieļāvusi pārkāpumu, LESD 101. panta pārkāpuma konstatēšanai izmantojot apstrīdētos telefonsarunu ierakstus.

86 Tas pats ir attiecināms uz piezīmēm, kas saistītas ar šiem ierakstiem, kuru pieļaujamību arī prasītājas ir apstrīdējušas. Faktiski tās šajā ziņā tikai ir apgalvojušas, ka to argumenti par ierakstu izmantošanu *mutatis mutandis* attiecas arī uz minētajām piezīmēm.

87 Šādos apstākļos, pamatojoties uz iepriekš 42.–85. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, ir jānoraida arī šie argumenti. Savukārt prasītāju argumenti par minēto piezīmju ticamību tiks apskatīti turpinājumā 88. un nākamajos punktos.

Par piezīmju, kas saistītas ar telefonsarunām, ticamību un to, vai Komisija šajā ziņā ir izpildījusi pierādīšanas pienākumu

88 Apstrīdētā lēmuma 312.–334. apsvērumā Komisija, atbildot uz administratīvajā procedūrā izvirzītajiem prasītāju argumentiem, ar kuriem tās apstrīd ar telefonsarunām saistīto piezīmju ticamību, norāda, ka, tā kā bija pieejami oriģinālie audioieraksti, tā šīs piezīmes rūpīgi pārbaudīja, salīdzinot tās ar ierakstiem. Komisija norāda, ka tā ņēma vērā arī apstākli, ka piezīmes obligāti nav precīza telefonsarunu kopija un ka to autors dažviet bija pievienojis personīgas piebildes vai izlaidis dažas frāzes, kuras tas nebija uzskatījis par svarīgām. Tā papildina, ka piezīmes bija veiktas objektīvi un saprātīgi un tās ir tikušas pārbaudītas, ņemot vērā pārējos lietas materiālus.

89 Prasītājas būtībā izvirza piecus iebildumus ar telefonsarunām saistīto piezīmju ticamības apstrīdēšanai. Pirmkārt, ar minētajām telefonsarunām saistītās piezīmes esot subjektīva interpretācija. Otrkārt, neesot skaidrs nedz datums, nedz šajās sarunās piedalījušos personu saraksts. Treškārt, Komisija esot pieļāvusi kļūdas pierādīšanas pienākuma sadalē. Ceturtkārt, Komisijai esot bijis jāpārbauda šo sarunu saturs, nosūtot informācijas pieprasījumus tās puses darbiniekiem, kas šīs sarunas bija ierakstījuši, proti, *M. K.*, un, piektkārt, ja audioieraksti un rakstveida piezīmes no pierādījumu kopuma būtu jāizslēdz, pret *Heiploeg* vērsta prasība zaudētu jēgu.

90 Šajā ziņā no Regulas Nr. 1/2003 2. panta, kā arī pastāvīgās judikatūras izriet, ka konkurences tiesību jomā, ja pastāv strīds par pārkāpuma esamību, Komisijai ir jāsniedz tās konstatētā pārkāpuma pierādījumi un ir jāiesniedz tādi pierādījumi, kas juridiski pietiekami pierāda pārkāpumu veidojošo faktu esamību. Šajā ziņā tai ir jāsavāc pietiekami precīzi un saskanīgi pierādījumi, kas pamatotu, ka apgalvotais pārkāpums ir noticis (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

91 Ja Komisija, konstatējot LESD 101. un 102. panta pārkāpumu, balstās uz dokumentāriem pierādījumiem, attiecīgajiem uzņēmumiem ne tikai ir jāsniedz ticama Komisijas tēzes alternatīva, bet arī jānorāda uz apstrīdētajā lēmumā pārkāpuma noteikšanai izmantoto pierādījumu nepietiekamību. Var uzskatīt, ka, ja Komisija balstās uz tiešiem pierādījumiem, attiecīgajām sabiedrībām ir jāpierāda, ka šie pierādījumi nav pietiekami. Ir jau ticis nospriests, ka ar šādu pierādīšanas pienākuma apvēršanu nevainīguma prezumpcija netiek pārkāpta (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings* /Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

92 Tomēr katram Komisijas sniegtajam pierādījumam par katru pārkāpuma aspektu nav noteikti jāatbilst šiem kritērijiem. Ir pietiekami, ja pierādījumu kopums, uz ko iestāde atsaucas, kopumā ņemot, atbilst šai prasībai (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

93 Norādes, ko Komisija ir izvirzījusi lēmumā, lai pierādītu, ka uzņēmums ir pārkāpis LESD 101. panta 1. punktu, ir jāizvērtē nevis izolēti, bet kopumā (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings* /Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 94 Tāpat ir jāņem vērā, ka pret konkurenci vērstās darbības parasti norisinās slepeni un tādēļ vairumā gadījumu pret konkurenci vērstas darbības vai nolīguma pastāvēšana ir jāizsecina no noteiktām sakritībām vai norādēm, kuras, skatot tās kopsakarā un nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, var būt pierādījums, ka ir noticis konkurences tiesību normu pārkāpums (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 95 Kā atgādināts iepriekš 42. punktā, vienīgais atbilstošais kritērijs, lai izvērtētu brīvi sniegtus pierādījumus, ir to ticamība. Atbilstoši pierādījumu jomā vispārīgi piemērojamiem noteikumiem, dokumenta ticamība un tātad pierādīšanas spēks ir atkarīgs no tā izcelsmes, tā izstrādāšanas apstākļiem, tā adresāta un tā satura saprātīgā un ticamā rakstura. It īpaši liela nozīme ir jāpiešķir apstāklim, ka dokuments ir sagatavots tiešā saistībā ar faktiem vai ka to ir sagatavojis šo faktu tiešais liecinieks. Turklāt ir jāatgādina, ka vienkāršs fakts, ka informāciju ir snieguši uzņēmumi, kuri ir lūguši piemērot 2006. gada paziņojumu par sadarbību, neliek apšaubīt tās pierādījuma spēku (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 96 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai neviena Savienības tiesību norma vai vispārējs tiesību princips neliedz Komisijai attiecībā uz uzņēmumu atsaukties uz citu pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu paziņojumiem. Pretējā gadījumā Komisijas pienākums pierādīt darbības, ar ko pārkāpts LESD 101. un 102. pants, būtu neiespējams un nesavienojams ar šo noteikumu pareizas piemērošanas uzraudzības uzdevumu, kurš tai ir noteikts ar LESD (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 97 Ir saprotama zināma neuzticēšanās attiecībā uz galveno prettiesiskas aizliegtas vienošanās dalībnieku brīvprātīgi iesniegtajiem materiāliem, jo šie dalībnieki var samazināt sava un palielināt citu dalībnieku ieguldījuma pārkāpuma izdarīšanā nozīmi. Tomēr, ņemot vērā 2006. gada paziņojumā par sadarbību paredzētajai procedūrai piemēto loģiku, tas, ka ir izteikts lūgums piemērot paziņojumā par sadarbību paredzētās priekšrocības, lai saņemtu naudas soda apmēra samazinājumu, ne vienmēr rada pamudinājumu iesniegt sagrozītus pierādījumus par citiem inkriminētās aizliegtās vienošanās dalībniekiem. Ikviens mēģinājums maldināt Komisiju var radīt šaubas par uzņēmuma godīgumu, kā arī sadarbības pilnību un tādējādi apdraudēt tā iespēju saņemt visas minētajā paziņojumā par sadarbību paredzētās priekšrocības (pēc analogijas skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 98 Konkrēti, ir jāuzskata, ka, ja persona atzīst, ka ir izdarījusi pārkāpumu, un atzīst faktus, kuri pārsniedz tos, kas tieši izsecināmi no attiecīgajiem dokumentiem, tad *a priori*, ja īpaši apstākļi neliecina par pretējo, ir atzīstams, ka persona ir apņēmusies teikt taisnību. Tādējādi paziņojumi, kas ir pret to sniedzēja interesēm, principā ir uzskatāmi par īpaši ticamiem pierādījumiem (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 99 Tomēr attiecīgo uzņēmumu izteiktie paziņojumi lūgumos piemērot 2006. gada paziņojumā par sadarbību paredzētās priekšrocības ir jāizvērtē piesardzīgi, un vispārēji tos nevar uzskatīt par īpaši ticamiem pierādījumiem, ja tos neapstiprina citi fakti (spriedums, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 49. punkts).
- 100 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kāda uzņēmuma, kam tiek pārņemta dalība aizliegtas vienošanās darbībā, paziņojumu, kura precizitāti apstrīd vairāki citi apsūdzētie uzņēmumi, nevar uzskatīt par pietiekamu šo pēdējo minēto uzņēmumu izdarītā pārkāpuma pierādījumu, ja to neapliecina arī citi pierādījumi (skat. spriedumu, 2012. gada 27. jūnijs, *Coats Holdings*/Komisija, T-439/07, EU:T:2012:320, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 101 Ņemot vērā iepriekš 90.–100. punktā izklāstīto judikatūru, ir jāpārbauda, vai Komisija apstrīdētajā lēmumā kā pietiekami ticamus pierādījumus ir pamatoti izmantojusi ar audioierakstiem saistītās piezīmes.
- 102 Šajā lietā apstrīdētā lēmuma 31.–39. apsvērumā ir minēts, ka Komisija izmeklēšanas ietvaros ir veikusi pārbaudes attiecīgo uzņēmumu, kā arī privātajās telpās. Šajās pārbaudēs Komisija tostarp atrada audioierakstus ar telefonsarunām starp *Heiploeg* un *Kok Seafood*, kā arī piezīmes par šiem ierakstiem, kurus, *Heiploeg* nezinot, bija veicis *Kok Seafood* (skat. apstrīdētā lēmuma 262., 266. un 268. apsvērumu). Kā norādīts iepriekš 58. punktā, prasītājas neapstrīd šīs pārbaudes likumību.
- 103 Attiecībā uz pirmo iebildumu par to, ka šīs piezīmes ir subjektīva interpretācija, atliek atgādināt, ka vienīgais atbilstošais kritērijs brīvi iesniegtu pierādījumu izvērtēšanai ir to ticamība (skat. iepriekš 42. punktu).
- 104 Šajā lietā ir jānorāda, ka Komisija atzīst, ka rakstveida piezīmes nav gluži precīza telefonsarunu transkripcija un ka daži ieraksti ir tikuši iznīcināti (skat. apstrīdētā lēmuma 315. apsvērumu), ko Komisija savukārt ir ņēmusi vērā analizē, kā arī apstākli, ka piezīmju autors reizumis bija pievienojis personīgos komentārus (skat. tostarp apstrīdētā lēmuma 321., 322., 324. un 325. apsvērumu).
- 105 Turklāt Komisija rakstveida piezīmes pārbaudīja atbilstoši audioierakstiem, kad tie bija pieejami, un lūdza šo piezīmju interpretāciju apstiprināt *Kok Seafood* (skat. tostarp apstrīdētā lēmuma 138., 182. un 325. apsvērumu).
- 106 Prasītājas Komisijai turklāt pārmet, ka tā neesot ņēmusi vērā atzīmi “ar *Klaas Puul*”, kuru, kā tās uzskata, apstrīdētā lēmuma 206. apsvērumā minētajās piezīmēs bija pievienojis *M. K.*, un tas mainot izvirzīto tēzu jēgu. Šis arguments nav atbilstošs, jo šādas atzīmes pievienošana piezīmju pierādījuma vērtību nemaina. Neatkarīgi no minētās atzīmes pievienošanas attiecīgās piezīmes liecina par kontaktiem starp *Heiploeg* un *Klaas Puul* nolūkā vienoties par pārdošanas cenu paaugstināšanu, kā Komisija to pareizi ir norādījusi apstrīdētā lēmuma 207. un 208. apsvērumā.
- 107 Turklāt prasītājas nav iesniegušas nevienu pārliecinošu elementu, ar ko varētu pierādīt, ka minētās atzīmes pievienošana attiecīgajām piezīmēm piešķir citu jēgu. Turklāt ir jānorāda, ka šīs piezīmes saskan ar citiem lietas materiāliem, piemēram, *Klaas Puul* paziņojumiem un pamatojošiem dokumentiem (skat. apstrīdētā lēmuma 333. apsvērumu).
- 108 Šādos apstākļos pirmais iebildums ir jānoraida.
- 109 Attiecībā uz otro iebildumu, ka nav skaidrs datums un sarunās piedalījušos personu saraksts, ir jānorāda, ka šī apgalvojuma atbalstam prasītājas nav minējušas nevienu konkrētu piemēru. Vienīgais piemērs, ko tās ir minējušas, ir atzīmes “ar *Klaas Puul*” pievienošana, kas minēts apstrīdētā lēmuma 206. apsvērumā. Kā konstatēts iepriekš 106. punktā, minētajā apsvērumā citētais piezīmju fragments liecina par kontaktiem starp *Heiploeg* un *Klaas Puul* nolūkā koordinēt to cenu stratēģiju.
- 110 Katrā ziņā, pretēji prasītāju apgalvotajam, no iepriekš minētajām piezīmēm var secināt to personu identitāti, kuras ir piedalījušas šajās piezīmēs izklāstītajās sarunās, un brīdi, kad šīs sarunas ir notikušas, kā tas pareizi ir norādīts apstrīdētā lēmuma 96. un 207. apsvērumā.
- 111 Ņemot vērā iepriekš minēto, otrais iebildums ir jānoraida.
- 112 Attiecībā uz trešo pamatu, kas saistīts ar Komisijas kļūdu pierādīšanas pienākuma sadalē, ir jānorāda, ka saskaņā ar judikatūru gadījumā, ja Komisija balstās uz pierādījumiem, kas principā ir pietiekami, lai pierādītu pārkāpuma esamību, attiecīgajam uzņēmumam nepietiek ar norādi uz iespēju, ka pastāv apstākļi, kas varētu ietekmēt minēto pierādījumu vērtību. Tieši pretēji, izņemot gadījumus, kad attiecīgais uzņēmums šādu pierādījumu nevar sniegt pašas Komisijas rīcības dēļ, attiecīgajam

uzņēmumam juridiski pietiekami ir jāpierāda, pirmkārt, apstākļa, uz ko tas norāda, esamība un, otrkārt, ka ar šo apstākli tiek apšaubīta pierādījumu, uz kuriem balstās Komisija, vērtība (skat. spriedumu, 2014. gada 6. februāris, *AC-Treuhand*/Komisija, T-27/10, EU:T:2014:59, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).

113 Lai pierādītu prasītājam inkriminētā pārkāpuma faktiskos apstākļus, Komisija ir balstījusies uz rakstveida pierādījumiem, kuri iegūti tieši no apstrīdētajā lēmumā minētajiem uzņēmumiem.

114 Tādēļ tā pamatoti ir atgādinājusi, ka, ja tā pamatojas uz tiešiem pierādījumiem, attiecīgajam uzņēmumam ir ne tikai jāpiedāvā ticama alternatīva Komisijas nostājai, bet arī jāpierāda, ka pārkāpuma pierādīšanai izvirzītie pierādījumi ir nepietiekami (šajā ziņā skat. spriedumus, 2004. gada 7. janvāris, *Aalborg Portland u.c./Komisija*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P, EU:C:2004:6, 81. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2014. gada 6. februāris, *AC-Treuhand*/Komisija, T-27/10, EU:T:2014:59, 63. un 64. punkts un tajos minētā judikatūra).

115 Katrā ziņā ir jākonstatē, kā tostarp apstrīdētā lēmuma 334. un 342. apsvērumā pamatoti norādījusi Komisija, ka prasītājas ir paudušas tikai vāju kritiku par pierādīšanas līdzekļiem kā tādiem, neatspēkojot no tiem izrietošos Komisijas konstatējumus. Turklāt tās nav iesniegušas arī nevienu ticamu alternatīvu šiem konstatējumiem, nedz arī pierādījušas, ka pierādījumi ir nepietiekami pārkāpuma pierādīšanai.

116 Šajos apstākļos trešais iebildums ir jānoraida.

117 Saistībā ar ceturto iebildumu par to, ka Komisijai esot bijis jāpārbauda sarunu saturs, vēršoties ar informācijas pieprasījumiem pie šo sarunu dalībniekiem, ir jānorāda, kā to darījusi Komisija, ka attiecīgie uzņēmumi, tostarp *Heiploeg* un *Kok Seafood*, visiem bija iespēja pārbaudīt Komisijas interpretāciju un iesniegt savas versijas.

118 Šajā ziņā ir jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma 37. un 38. apsvērumā ir minēts fakts, ka visi apstrīdētā lēmuma adresāti ir saņēmuši DVD ar Komisijas lietas materiālu dokumentiem un ka *Heiploeg* ir arī iepazinies ar pārējiem dokumentiem Komisijas telpās. Visi paziņojuma par iebildumiem adresāti turklāt iesniedza rakstveida komentārus un tika uzklauti 2013. gada 7. februāra sanāksmē.

119 Turklāt *Heiploeg* administratīvajā procedūrā tika piešķirta piekļuve attiecīgajām piezīmēm un audioierakstiem, kā to apliecina fakts, ka *Heiploeg* valde pieprasīja un saņēma dažādu audioierakstu kopijas.

120 Neraugoties uz to, ka daļa ierakstu bija iznīcināta (skat. apstrīdētā lēmuma 315. apsvērumu), prasītājam bija plašas iespējas pārliecināties par piezīmju ticamību attiecībā uz ierakstiem, un tās nav norādījušas, ka šajā ziņā būtu saskārušās ar kādām grūtībām. Katrā ziņā tas, ka Komisija telefonsarunu dalībniekiem nebija nosūtījusi informācijas pieprasījumus, neietekmē pie *Kok Seafood* atrasto piezīmju ticamību.

121 Līdz ar to arī ceturtais iebildums nav atbalstāms.

122 Ar piekto iebildumu prasītājas apgalvo, ka, ja audioieraksti un ar tiem saistītās piezīmes būtu izslēgtas no pierādījumiem, pret *Heiploeg* vērstā procedūra zaudētu jēgu, jo vienīgie atlikušie pierādījumi būtu *Klaas Puul* paziņojumi nolūkā piemērot iecietības programmu.

123 Kā atgādināts iepriekš 96. punktā minētajā judikatūrā, neviena Savienības tiesību norma vai vispārējs tiesību princips neliedz Komisijai attiecībā uz uzņēmumu atsaukties uz citu pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu paziņojumiem. Pretējā gadījumā Komisijas pienākums pierādīt darbības, ar ko pārkāpts LESD 101. un 102. pants, būtu neiespējams un nesavienojams ar šo noteikumu pareizas piemērošanas uzraudzības uzdevumu, kurš tai ir noteikts ar Līgumu.

- 124 Prasītājas uzskata, ka kāda uzņēmuma, kam tiek pārņemta daļa aizliegtas vienošanās darbībā, paziņojumu nevar uzskatīt par pietiekamu prasītāju izdarītā pārkāpuma pierādījumu, ja to neapliecina arī citi pierādījumi.
- 125 No iepriekš 100. punktā atgādinātās judikatūras izriet, ka uzņēmuma, kas bijis aizliegtas vienošanās dalībnieks, paziņojums ir jāapšaubā vairākiem citiem vainotajiem uzņēmumiem, lai varētu rasties šaubas par attiecīgā paziņojuma pierādījuma spēku. Šajā lietā pietiek konstatēt, ka prasītājas tikai apstrīd *Klaas Puul* paziņojumu izmantošanu, neizvirzot argumentus, kas ļautu apšaubīt no tā izrietošo faktu konstatējumu pareizību. Turklāt neviens no uzņēmumiem, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki, minēto paziņojumu pareizību neapstrīd (skat. apstrīdētā lēmuma 300.–311. apsvērumu).
- 126 Prasītājas arī kļūdās, uzskatot, ka, ja audioieraksti un ar tiem saistītās piezīmes netiktu ņemtas vērā, tad atlikušie pierādījumi būtu tikai *Klaas Puul* paziņojumi nolūkā piemērot iecietības programmu. Šajā ziņā ir jānorāda, kā atzīmēts iepriekš 17. un 66. punktā, ka apstrīdētais lēmums ir balstīts arī uz citiem pierādījumiem, kuru atbilstību prasītājas šī strīda ietvaros neapstrīd, proti, tostarp uz pārējiem izmeklēšanā iegūtajiem materiāliem, *Stührk* atbildi uz paziņojumu par iebildumiem un apsūdzošajiem rakstveida pierādījumiem, kurus savu paziņojumu atbalstam iesniedza *Klaas Puul* (skat. apstrīdētā lēmuma 55.–224. apsvērumu).
- 127 Kā izriet no 93. punktā atgādinātās judikatūras un kā pareizi minējusi Komisija, norādes, uz kurām tā atsaukusies lēmumā, lai pierādītu uzņēmuma izdarītu LESD 101. panta 1. punkta pārkāpumu, ir jāizvērtē nevis izolēti, bet gan kontekstā.
- 128 Šādos apstākļos arī piektais iebildums nav atbalstāms.
- 129 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir jāsecina, ka nav pierādīts, ka Komisija būtu pārkāpusi LESD 101. pantu vai Regulas Nr. 1/2003 2. pantu, šajā lietā izmantojot apstrīdētos telefonsarunu ierakstus vai ar tiem saistītās piezīmes.
- 130 Tādēļ pirmais un otrais pamats ir jānoraida.

Par trešo pamatu, kas saistīts ar to, ka Komisija nelikumīgi esot atteikusies ņemt vērā prasītāju maksātspējas neesamību pamatnostādņu 35. punkta izpratnē

- 131 Šī pamata ietvaros prasītājas uzskata, ka Komisija ir pieļāvusi vairākas faktu kļūdas un kļūdas tiesību piemērošanā, noraidot to lūgumu samazināt naudas soda apmēru, kas pamatots ar maksātspējas neesamību. Tās norāda, ka, pirmkārt, ar naudas soda samaksu tiktu apdraudēta to ekonomiskā dzīvotspēja, otrkārt, ka naudas soda apmaksas rezultātā būtiski kristos uzņēmuma aktīvu vērtība un, treškārt, ka sociāli ekonomiskais konteksts šajā lietā ir ļoti specifisks.
- 132 Pamatnostādņu 35. punkts par ietekmi, kas uzņēmuma, kuram ir piemērota sankcija par LESD 101. panta pārkāpumu, maksātspējai var būt uz naudas soda, kas tam var tikt uzlikts, aprēķinu, ir šāds:
- “Ārkārtas gadījumos Komisija pēc pieprasījuma var ņemt vērā uzņēmuma maksātspēju [maksātspējas neesamību] konkrētā sociālajā un ekonomiskajā kontekstā. Nelabvēlīgs finanšu stāvoklis vai zaudējumi nav iemesls, lai Komisija piešķirtu šādu naudas soda samazinājumu. Samazinājumu var piešķirt, tikai pamatojoties uz objektīviem pierādījumiem, ka naudas soda uzlikšana atbilstoši šajās pamatnostādnēs paredzētajiem nosacījumiem neatgriezeniski apdraudētu attiecīgā uzņēmuma dzīvotspēju un izraisītu vērtības zudumu visiem tā aktīviem.”
- 133 Saskaņā ar judikatūru, pieņemot tādas uzvedības normas kā pamatnostādnes un to pasludināšanas brīdī paziņojot, ka turpmāk šīs normas tiks piemērotas gadījumiem, ar kuriem tās saistītas, Komisija pati ierobežo savas novērtējuma brīvības izmantošanas iespējas un nevar atteikties no šīm normām,

nevēlēdamās, lai attiecīgā gadījumā to sodītu par tādu vispārējo tiesību principu kā vienlīdzīgas attieksmes principa vai tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu (spriedumi, 2005. gada 28. jūnijs, *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P, EU:C:2005:408, 211. punkts, un 2012. gada 12. decembris, *Ecka Granulate un non ferrum Metallpulver/Komisija*, T-400/09, nav publicēts, EU:T:2012:675, 40. punkts).

- 134 Vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar pamatnostādņu 35. punktu naudas soda apmēra samazinājums var tikt piešķirts tikai ārkārtas gadījumos un ar šajā punktā paredzētajiem nosacījumiem. Tātad, pirmkārt, ir jāpierāda, ka uzliktais naudas sods “neatgriezeniski apdraudētu attiecīgā uzņēmuma dzīvotspēju un izraisītu vērtības zudumu visiem tā aktīviem”. Otrkārt, ir jāpierāda arī “konkrētā sociālā un ekonomiskā konteksta” esamība. Turklāt ir jāatgādina, ka šos divus nosacījumu kopumus jau iepriekš bija noteikušas Savienības tiesas.
- 135 Saistībā ar pirmo nosacījumu kopumu ir ticis nospriests, ka Komisijai, nosakot par konkurences tiesību normu pārkāpumu uzliekamā naudas soda apmēru, principā nav pienākuma ņemt vērā uzņēmuma slikto finansiālo stāvokli, jo šāda pienākuma atzīšana radītu nepamatotas konkurences priekšrocības uzņēmumiem, kas ir vismazāk pielāgojušies tirgus apstākļiem (spriedumi, 2005. gada 28. jūnijs, *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P et C-213/02 P, EU:C:2005:408, 327. punkts, un 2012. gada 12. decembris, *Ecka Granulate un non ferrum Metallpulver/Komisija*, T-400/09, nav publicēts, EU:T:2012:675, 94. punkts).
- 136 Šī iemesla dēļ vienīgi ar attiecīgā uzņēmuma nelabvēlīgā finanšu stāvokļa vai zaudējumu konstatēšanu nepietiek, lai pamatotu lūgumu, kas ir vērstas uz to, lai liktu Komisijai ņemt vērā minētā uzņēmuma maksātspējas neesamību, lai samazinātu naudas soda apmēru.
- 137 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar Savienības tiesībām principā nav aizliegta iespēja, ka Savienības iestādes īstenots pasākums izraisa kāda uzņēmuma bankrotu vai likvidāciju. Lai gan šāda darbība var kaitēt uzņēmuma īpašnieku vai akcionāru finansiālajām interesēm, tas tomēr nenožīmē, ka zaudēs vērtību arī uzņēmuma pārstāvētie personīgie, materiālie un nemateriālie elementi (spriedumi, 2004. gada 29. aprīlis, *Tokai Carbon u.c./Komisija*, T-236/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01, EU:T:2004:118, 372. punkts, un 2012. gada 12. decembris, *Ecka Granulate un non ferrum Metallpulver/Komisija*, T-400/09, nav publicēts, EU:T:2012:675, 50. punkts).
- 138 Nevar tikt atzīts, ka Komisija, pieņemot pamatnostādņu 35. punktu, sev ir noteikusi jebkādu pienākumu, kas būtu pretrunā šai judikatūrai. Par to liecina tas, ka minētajā punktā nav atsauces uz uzņēmuma bankrotu, bet tas attiecas uz situāciju, kas radusies tādā “sociālajā un ekonomiskajā kontekstā”, kurā naudas soda uzlikšana “neatgriezeniski apdraudētu attiecīgā uzņēmuma dzīvotspēju un izraisītu vērtības zudumu visiem tā aktīviem” (spriedums, 2012. gada 12. decembris, *Novácke chemické závody/Komisija*, T-352/09, EU:T:2012:673, 188. punkts).
- 139 No tā izriet, ka, runājot par pamatnostādņu 35. panta piemērošanu, nepietiek ar to vien, ka naudas soda uzlikšana par konkurences tiesību normu pārkāpumu rada risku izraisīt attiecīgā uzņēmuma bankrotu. Sabiedrības likvidācija ne vienmēr nozīmē attiecīgā uzņēmuma izzušanu. Tas kā tāds var turpināt pastāvēt – vai nu sabiedrības rekapitalizēšanas gadījumā, vai arī tad, ja visus tā aktīvu elementus pārņem kāds cits subjekts. Šāda pārņemšana var notikt, vai nu brīvprātīgi pārpērkot, vai arī piespiedu kārtā pārdodot uzņēmuma aktīvus, turpinot tā darbību (spriedums, 2012. gada 12. decembris, *Novácke chemické závody/Komisija*, T-352/09, EU:T:2012:673, 189. punkts).
- 140 Līdz ar to pamatnostādņu 35. punktā izdarītā atsauce uz attiecīgā uzņēmuma aktīvu vērtības zudumu ir jāsaprot tādējādi, ka tā attiecas uz situāciju, kurā uzņēmuma pārņemšana iepriekš 139. punktā norādītajos gadījumos šķiet maz ticama vai pat neiespējama. Šajā gadījumā šāda uzņēmuma aktīvus veidojošie elementi tiktu pārdoti pa vienam, un ir ticams, ka daudziem no tiem neatrastos neviens

pircējs vai arī labākajā gadījumā tie tiktu pārdoti par daudz zemāku cenu (spriedums, 2012. gada 12. decembris, *Ecka Granulate* un *non ferrum Metallpulver*/Komisija, T-400/09, nav publicēts, EU:T:2012:675, 98. punkts).

- 141 Runājot par otro nosacījumu kopumu, kas attiecas uz īpaša sociālā un ekonomiskā konteksta esamību, saskaņā ar judikatūru tas norāda uz sekām, kādas varētu rasties naudas soda samaksas rezultātā, it īpaši izraisot bezdarba pieaugumu vai nelabvēlīgi ietekmējot attiecīgā uzņēmuma piegādātāju un pircēju nozaru ekonomisko stāvokli (spriedumi, 2006. gada 29. jūnijs, *SGL Carbon*/Komisija, C-308/04 P, EU:C:2006:433, 106. punkts, un 2012. gada 12. decembris, *Ecka Granulate* un *non ferrum Metallpulver*/Komisija, T-400/09, nav publicēts, EU:T:2012:675, 99. punkts).
- 142 Tādējādi, ja iepriekš minētie kumulatīvie nosacījumi ir izpildīti, tāda naudas soda uzlikšana, kas rada uzņēmuma izzušanas risku, ir pretēja pamatnostādņu 35. punktu sasniedzamajam mērķim. Minētā punkta piemērošana attiecīgajiem uzņēmumiem tādējādi ir samērīguma principa konkrēta izpausme sankciju par konkurences tiesību pārkāpumiem jomā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 12. decembris, *Ecka Granulate* un *non ferrum Metallpulver*/Komisija, T-400/09, nav publicēts, EU:T:2012:675, 100. punkts).
- 143 Visbeidzot, kā Komisija ir pamatoti vairākkārt atgādinājusi procedūrās Vispārējā tiesā, tā kā pamatnostādņu 35. punkta piemērošana ir pēdējais apstāklis, kas tiek ņemts vērā, nosakot par uzņēmumiem piemērojamo konkurences tiesību normu pārkāpumu uzlikto naudas sodu apmēru, sankcionētu uzņēmumu maksātpējas vērtējumam ir piemērojama LESD 261. pantā un Regulas Nr. 1/2003 31. pantā paredzētā neierobežotā kompetence.
- 144 Attiecībā uz šīs kompetences tvērumu ir jāatgādina, ka tā ir veids, kādā tiek īstenots efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips – vispārējs Savienības tiesību princips, kas tagad ir nostiprināts Pamattiesību hartas 47. pantā un Savienības tiesībās atbilst ECPAK 6. pantam (šajā ziņā skat. spriedumus, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 51. punkts; 2012. gada 6. novembris, *Otis* u.c., C-199/11, EU:C:2012:684, 47. punkts, un 2013. gada 18. jūlijs, *Schindler Holding* u.c./Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 36. punkts).
- 145 Saskaņā ar judikatūru ECPAK 6. panta ievērošana neizslēdz, ka administratīvā procesā “sodu” vispirms piemēro administratīvā iestādē. Tomēr tajā ir noteikts, ka administratīvās iestādes lēmumu, kas pats neatbilst ECPAK 6. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, vēlāk pārbauda tiesu iestāde ar neierobežotu kompetenci. Viena no tiesu iestādes ar neierobežotu kompetenci iezīmēm ir pilnvaras faktiski un juridiski katrā punktā grozīt pieņemto lēmumu. Šādai iestādei konkrēti ir jābūt pilnvarām aplūkot visus faktiskos un tiesību jautājumus, kam ir nozīme attiecībā uz tajā ierosināto lietu (spriedums, 2013. gada 18. jūlijs, *Schindler Holding* u.c./Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 35. punkts).
- 146 Turklāt, pēc savas ierosmes neveicot visu apstrīdētā lēmuma pārbaudi, netiek pārkāpts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips. Šī principa ievērošanai nav nepieciešams, lai Vispārējā tiesa – kurai, protams, ir jāatbild uz izvirzītajiem pamatiem un jāveic faktisko un tiesību elementu pārbaude – pēc savas ierosmes no jauna uzsāk lietas materiālu pilnīgu izpēti (spriedums, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 66. punkts).
- 147 Tātad, neskarot absolūtus pamatus, kas ir jāizskata un attiecīgā gadījumā jāizvirza pēc savas ierosmes, Savienības tiesai ir jāveic sava pārbaude, pamatojoties uz elementiem, kādus ir iesniedzis prasītājs, lai pamatotu izvirzītos pamatus, un tā nedrīkst atsaukties uz Komisijas novērtējuma brīvību attiecībā uz šo elementu novērtēšanu, lai atteiktos veikt faktisko un tiesisko elementu detalizētu pārbaudi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 62. punkts).

- 148 Visbeidzot tiesai, kas īsteno neierobežoto kompetenci, principā un neskarot lietas dalībnieku tai norādīto apstākļu pārbaudi, ir jāņem vērā tiesiskā un faktiskā situācija, kas pastāv dienā, kad tā pieņem savu nolēmumu, ja tā uzskata, ka ir pamats izmantot tās grozīšanas pilnvaras (šajā ziņā skat. spriedumus, 1974. gada 6. marts, *Istituto Chemioterapico Italiano* un *Commercial Solvents*/Komisija, 6/73 un 7/73, EU:C:1974:18, 51. un 52. punkts; 1995. gada 14. jūlijs, *CB*/Komisija, T-275/94, EU:T:1995:141, 61. punkts, un 2011. gada 5. oktobris, *Romana Tabacchi*/Komisija, T-11/06, EU:T:2011:560, 282.–285. punkts).
- 149 Apstrīdētajā lēmumā izklāstītā argumentācija ir jāizvērtē, ņemot vērā šo judikatūru un ievērojot lietas dalībnieku Vispārējā sniegtos argumentus un informāciju, kuru prasītājas sniedza pēc tiesas sēdes.
- 150 Šajā gadījumā apstrīdētā lēmuma 562.–566. apsvērumā Komisija noraidīja prasītāju lūgumu samazināt naudas soda apmēru, ko tās pamatoja ar maksātspējas neesamību, būtībā norādot, ka, pirmkārt, naudas soda samazināšana nemazinātu bankrota risku un, otrkārt, ka prasītājas nav pierādījušas, ka pēc iespējamās bankrota iestāšanās to aktīvi vairs netiktu izmantoti ražošanā un ka tādēļ to aktīvu vērtības samazinājumam ir būtiska nozīme. Komisija uzskata, ka visticamāk *Heiploeg* vai vismaz daļa no *Heiploeg* grupas sabiedrībām tiktu pārņemta un turpinātu darbību “as a going concern”. Tā uzskatīja, ka katrā ziņā pat tad, ja *Heiploeg* aktīvi tiktu pārdoti pa vienam, šie aktīvi tiktu pārdoti konkurējošam uzņēmumam vai nozares jaunpienācējam un tie joprojām tiktu izmantoti šajā ražošanas nozarē.
- 151 Prasītājas, pirmkārt, apstrīd Komisijas argumentus, ka to finansiālā situācija jau ir tik slikta, ka bankrots ir iespējams pat tad, ja naudas sods netiktu piemērots. Prasītājas atsaucas uz atjauninātu 2012. gada 24. oktobra eksperta ziņojumu, kuru ir sagatavojis auditoru birojs (turpmāk tekstā – “P ziņojums”), kas Komisijai ticis iesniegts administratīvajā procedūrā.
- 152 Šajā ziņā jānorāda, ka no P ziņojuma izriet, ka prasītājas jau pirms Komisijas piemērotā naudas soda bija ļoti grūtā finansiālā situācijā, kura tās nostādīja bankrota priekšā.
- 153 P ziņojumā ir norādīts, ka 2012. gadā veiktās finanšu pārstrukturēšanas rezultātā prasītājām tik tikko pietika finanšu līdzekļu, lai ar zināmiem nosacījumiem turpinātu aktuālās darbības.
- 154 Šajā pašā dokumentā ir arī norādīts, ka attiecība starp parādsaistībām un peļņu pirms procentiem, nodokļiem, nolietojuma un amortizācijas, kura apzīmē uzņēmuma spēju atmaksāt parādsaistības, bija ļoti augsta (2011. gadā 16,2) un ka šī peļņa pirms procentiem, nodokļiem, nolietojuma un amortizācijas 2012.–2013. finanšu gada pirmajos sešos mēnešos bija krietni zem prognozētās (EUR 0,7 miljoni, nevis 3,9 miljoni).
- 155 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka P ziņojumā, pretēji prasītāju apgalvojumiem, nav pierādīts, ka tās būtu izvairījušās no bankrota, ja tām netiktu piemērots naudas sods.
- 156 Protams, kā apgalvo prasītājas, naudas soda piemērošana bankrota iestāšanās risku tikai palielina. Tomēr, kā atgādināts iepriekš 137. punktā, ir jānorāda, ka, pirmkārt, ar Savienības tiesībām principā nav aizliegta iespēja, ka Savienības iestādes īstenots pasākums izraisa kāda uzņēmuma bankrotu vai likvidāciju.
- 157 Otrkārt, lai varētu piemērot Pamatnostādņu 35. punktu, nepietiek pierādīt, ka naudas soda uzlikšanas gadījumā attiecīgais uzņēmums tiktu atzīts par bankrotējušu. Atbilstoši pašam minētā punkta formulējumam ir jābūt “objektīviem pierādījumiem, ka naudas soda uzlikšana [...] neatgriezeniski apdraudētu attiecīgā uzņēmuma dzīvotspēju un izraisītu vērtības zudumu visiem tā aktīviem”, kas nav automātiskas sekas gadījumos, kad bankrotē sabiedrības, kuras pārvalda attiecīgo uzņēmumu (skat. iepriekš 138. punktu).

- 158 No tā izriet, ka Komisija ir pareizi uzskatījusi, ka naudas soda apmēra samazināšana nesamazinātu bankrota risku.
- 159 Otrkārt, attiecībā uz prasītāju argumentu, ka naudas soda samaksas rezultātā būtiski samazinātos uzņēmuma aktīvu vērtība, jānorāda, ka arī tas nepamato prasītāju maksātnespējas ņemšanu vērā, lai samazinātu tām piemērotā naudas soda apmēru.
- 160 Šajā ziņā ir jānorāda, ka *Heiploeg* grāmatvedības vērtība, kura atbilstoši P ziņojumam bija EUR 178 miljoni, tika aprēķināta 2012. gada 31. martā, proti, gandrīz divus gadus pirms uzņēmuma maksātnespējas, kura tika pasludināta 2014. gada janvāra beigās. Līdz ar to, ņemot vērā *Heiploeg* finansiālās grūtības, nevar izslēgt, ka tā grāmatvedības vērtība 2014. gada sākumā, kad tika pasludināta tā maksātnespēja, bija zemāka.
- 161 Protams, kā norāda prasītājas, P ziņojumā bija secināts, ka uzņēmuma aktīvu vērtība bankrota gadījumā samazinātos par 50 % un informācija, ko tās sniedza pēc tiesas sēdes, liecina, ka visu *Heiploeg* aktīvu pārdošanas vērtība pēc tā bankrota bija EUR 70 miljoni.
- 162 Un tomēr ir jānorāda, ka gan maksātnespējas administratoru ziņojums, gan prasītāju pēc tiesas sēdes sniegtā informācija liecina, ka nozīmīgu attiecīgo aktīvu daļu, piemēram, Zautkampas (Nīderlande) pārstrādes rūpnīcu, pārņēma pircēji, kuri turpina uzņēmuma darbību Ziemeļjūras garneļu pārstrādes un tirdzniecības nozarē.
- 163 Līdz ar to *Heiploeg* likvidācijas rezultātā tas neizzuda. Tieši pretēji, tas turpina pastāvēt, taču tā darbību veic citi subjekti.
- 164 Šādos apstākļos, pretēji tam, ko norāda prasītājas, attiecīga uzņēmuma aktīvi naudas soda piemērošanas dēļ nezaudēja vērtību pamatnostādņu 35. punkta izpratnē.
- 165 Treškārt, attiecībā uz prasītāju argumentiem, ka to darbības sociāli ekonomiskais konteksts bija specifisks, ir jānorāda, ka apstrīdētajā lēmumā par šo aspektu analīzes nav.
- 166 Tomēr, tā kā Komisija, kā norādīts iepriekš 150.–164. punktā, ir pareizi atzinusi, ka pirmais kumulatīvo nosacījumu kopums naudas soda apmēra samazināšanai maksātnespējas neesamības dēļ nebija izpildīts, tā nav pieļāvusi kļūdu, uzskatot, ka nav nepieciešams analizēt otro nosacījumu kopumu.
- 167 Katrā ziņā, protams, ir tiesa, ka P ziņojumā bija minēts, ka *Heiploeg* bankrota gadījumā zudīs darba vietas un palielināsies bezdarbs visā Groningenas (Nīderlande) provincē, taču patiesībā maksātnespējas administratoru ziņojumā ir norādīts, ka, *Heiploeg* darbību pārņemot citam uzņēmumam, ar nosacījumu saglabāt pārstrādes rūpnīcu Zautkampā, būs iespējams saglabāt lielāko daļu darba vietu reģionā un produkcijas pārdošanas iespējas aptuveni 200 garneļu zvejojājiem.
- 168 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jākonstatē, ka prasītājam nav izdevies pierādīt, ka ir izpildīti nosacījumi, lai tam samazinātu naudas soda apmēru apgalvotās maksātnespējas neesamības dēļ pamatnostādņu 35. punkta izpratnē. Tātad septītais pamats ir jānoraida.
- 169 No iepriekš izklāstītā izriet, ka, tā kā neviens no prasītāju savu prasījumu atbalstam izvirzītajiem pamatiem ne saistībā ar atcelšanu, ne grozīšanu nav pamatots, prasība ir jānoraida kopumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ¹⁷⁰ Atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājam spriedums nav labvēlīgs, tām jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (devītā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) *Goldfish BV, Heiploeg BV, Heiploeg Beheer BV un Heiploeg Holding BV* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

Berardis

Czúcz

Popescu

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2016. gada 8. septembrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture	2
Apstrīdētais lēmums	3
Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi	5
Juridiskais pamatojums	6
Par pirmo un otro pamatu, kas saistīti ar LESD 101. panta un Regulas Nr. 1/2003 2. panta pārkāpumu, kurš noticis tādēļ, ka Komisija ir izmantojusi attiecīgi slepenus audioierakstus un piezīmes saistībā ar šiem ierakstiem	6
Par slepeno telefonsarunu ierakstu un ar tiem saistīto piezīmju izmantošanas likumību LESD 101. panta pārkāpuma pierādīšanā	7
Par piezīmju, kas saistītas ar telefonsarunām, ticamību un to, vai Komisija šajā ziņā ir izpildījusi pierādīšanas pienākumu	12
Par trešo pamatu, kas saistīts ar to, ka Komisija nelikumīgi esot atteikusies ņemt vērā prasītāju maksātspējas neesamību pamatnostādņu 35. punkta izpratnē	16
Par tiesāšanās izdevumiem	21